

9.SINIF 5.ÜNİTE

DEĞERLER

1. Değer Nedir ve Nasıl Oluşur?

Değer, bir toplumda insanların benimseyip uyduğu kurallar ile toplumun sahip olduğu maddi ve manevi unsurların bütünüdür. **Değerler** uzun bir tarihî süreç içinde oluşur ve toplumdaki bireyleri birbirine bağlar. Örneğin, bir milletin sahip olduğu örf ve âdetler, görgü ve ahlak kuralları, kültürel miras uzun bir tarihî süreç içinde meydana gelmektedir. Misafirperverlik, büyüklere saygı gösterme, dayanışmaya önem verme, fedakârlık, dinî ve millî bayramları kutlama, dürüstlük gibi hususlar zamanla toplumda yaygınlaşmakta ve bir değer olarak kabul edilmektedir. Cami, medrese, türbe gibi mimari eserlerimiz ile İstiklâl Marşı'mız ve bayrağımız da değerlerimizdendir. Bizler değerlerimizi bir bütün olarak görür ve onların hem de maddi hem de manevi yönüne büyük saygı duyarız. Millî ve manevi değerlerimizin tamamını korumaya özen gösteririz.

2. Değerlerin Oluşmasında Dinin Etkisi

2.1. Örf ve Âdetlerin Dinle İlişkisi

Toplumumuzda benimsenip yerleşmiş olan örf ve âdetleminin oluşmasında İslam'ın büyük etkisi olmuştur. Örneğin yeni doğan çocukların sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okunması, bayramlarda akrabaların ziyaret edilmesi, muharrem ayının 10. günü aşure pişirip komşu ve yakınlarla dağıtılması dinimizin etkisiyle oluşmuş örf ve âdetlerimizdendir. Çocukların sünnet ettirilmesi, kandil gecelerinin ve dinî bayramların kutlanması, kız istemeye gidildiğinde söze "Allah'ın emri ve Peygamberin kavli ile..." diyerek başlanması da İslam'ın etkisiyle oluşup yaygınlaşan örf ve âdetlerimizdendir.

2.2. Ahlaki Değerlerin Dinle İlişkisi

Ahlaki değerlerin dinle yakın ilişkisi vardır. Çünkü din insanların güzel ahlaklı olmalarını amaçlar ve bu nedenle dinin emir ve öğütlerinin önemli bir kısmı ahlakla ilgilidir. Nitekim Peygamberimiz bir hadisinde, "Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."(2) buyurur. İslam dini insanları iyiye, güzele yönlendirir ve onlardan ahlaki ilkelere uymalarını ister. Örneğin insanlara doğru olmalarını, anne ve babaya saygı göstermelerini öğütler. Bununla ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulur: "**Ey iman edenler! ... doğru söz söyleyin.**" Ahzab/70 Başka bir ayette ise "**Rabb'in sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa kendilerine "Öf!" bile deme, onları azarlama; ikisine de güzel söz söyle.**" İsra/23 denir.

İslam dini ahlaki açıdan kötü kabul edilen yalan, hırsızlık, iftira, suizan, dedikodu, kıskançlık, böbürlenmek gibi davranışları da yasaklar. Bununla ilgili olarak bir ayette, "**Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma ...**" İsra/37 buyrulur. Başka bir ayette de "**Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin...**" Hucurat/12 buyrulur.

3. Kişilik Gelişiminde Değerlerin Etkisi

Kişiliğin gelişmesinde ve oluşmasında pek çok unsur vardır. Değerler bunların en önemlilerindendir. Dini, ahlaki, milli ve manevi değerler kişiye iyi, güzel ve faydalı davranış ve alışkanlıklar kazandırır.

Dinî ve ahlaki değerler kişiye güzel alışkanlıklar kazandırır. Onu doğru ve faydalı işlere yönlendirir. Kişinin kendisiyle ve çevresiyle barışık, sosyal bakımdan gelişmiş bir insan olmasına katkıda bulunur. Kendisine, ailesine, topluma ve ülkesine karşı görev ve sorumluluklarının bilincinde olmasını sağlar. Toplumsal kurallara uyma konusunda daha duyarlı hâle getirir. "**O takva sahipleri ki ... öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışlarda bulunanları sever.**" Ali İmran/134

4. Toplumunu Birleştiren Temel Değerler

4.1. Vatan ve Ülke Birliği

Vatanımız bizim için kutsaldır. Atalarımız ve şehitlerimiz canlarını feda ederek bu toprakları bizlere bırakmışlardır. Vatanımızın her köşesinde onların anıları vardır. Kurtuluş Savaşı'nda da atalarımız büyük bir mücadele vererek vatanımızı düşman işgalinden kurtarmışlardır. Bugün bizler onlar sayesinde bu topraklar üzerinde bağımsız ve özgür bir şekilde yaşıyoruz. Türk milleti olarak vatanımız, ülkümüz, tarihimiz, bayrağımız, İstiklâl Marşı'mız birdir. Vatanımızın herhangi bir köşesinde üzücü bir olay olduğunda bundan hepimiz etkileniriz. Deprem, sel gibi doğal afetlerde hemen birbirimizin yardımına koşarız. Ortak bir kültürün mensuplarıyız. Dinimiz, örf ve âdetlerimiz, geleneklerimiz aynıdır. Ülkemizin gelişip kalkınması için hep birlikte çalışır, vatanımızı tehlikelere karşı birlikte koruruz. Tüm bunlar vatan ve ülkü birliğinin, milleti birleştiren temel değerler olduğunu göstermektedir.

4.2. Bayrak ve İstiklâl Marşı

Bayrağımız ile İstiklâl Marşı'mız, bağımsızlığımızın sembolüdür. Bu nedenle bayrağımıza ve İstiklâl Marşı'mıza büyük sevgi ve saygı duyarız. Bayrağımızı yere düşürmeyiz. Onun temiz olmasına özen gösteririz. Bayrağımız göndere çekilirken saygı duruşunda bulunuruz. Ona saygı duymanın atalarımıza, geçmişlerimize saygı duymak olduğunu biliriz. Çünkü bayrağımız ay yıldızlı rengini şehitlerimizin kanından almıştır. Bayrağımız, özgürlüğümüzün İstiklâl Marşı'mızda milletimizin bağımsızlık aşkı, Kurtuluş Savaşı sırasında gösterdiği mücadeleler ve kahramanlıklar dile getirilmektedir. Bu nedenle İstiklâl Marşı'mıza saygı gösterir, törenlerde okunurken hazır ol durumuna geçer ve onun okunuşuna eşlik ederiz. Bayrağımız, İstiklâl Marşı'mız ve tüm manevi değerlerimize saygı duyar, bu değerleri korumaya ve yaşatmaya çalışırız.

4.3. Hürriyet ve Bağımsızlık

Bir milletin, varlığını sürdürebilmesi için hür ve bağımsız olması gerekir. Ancak bağımsız milletler millî ve manevi değerlerini koruyabilir, kendi kültürlerini yaşatabilir ve sonraki nesillere aktarabilirler. Mutlu, huzurlu ve güvenli bir yaşam sürdürebilirler. Özgür olmayan uluslar millî benliklerini yitirip yok olmaya mahkûm kalırlar. Atalarımız Kurtuluş Savaşı'nda düşman işgaline karşı büyük bir bağımsızlık mücadelesi vermiştir. Bu uğurda çok sayıda askerimiz şehit düşmüştür. Milletimizin kahramanca mücadelesi sayesinde vatanımız düşman işgalinden kurtarılmıştır. Bizler de özgürlük ve bağımsızlığın değerini iyi bilmeliyiz. Atalarımızı, şehitlerimizi rahmet, minnet ve şükranla anmalıyız.

4.4. İnsan Haklarına Saygı

Her insanın doğuştan sahip olduğu bazı temel haklar vardır. Örneğin yaşama, düşüncelerini özgürce ifade etme, istediği dine inanma, eğitim öğretim görme, mal mülk edinme, sağlık hizmetlerinden yararlanma, özel yaşamın gizliliği hakkı bunlardan bazılarıdır. İnsan haklarına saygı toplumu birleştiren temel değerlerdendir. Eğer insanlar birbirinin hakkına saygı duymazsa toplumda kargaşa ve huzursuzluk ortaya çıkar. Bireylerin birbirine olan saygı ve güveni yok olur. Bu da birlik ve beraberliğe zarar verir. O hâlde toplumda her birey başkalarının İslam dini insan haklarının korunmasını ve toplumda bireylerin birbirlerinin haklarına saygılı olmalarını ister. Bunların başında yaşama hakkı gelir. Dinimiz cana kıymayı yasaklar ve bir insanın öldürülmesini tüm insanların öldürülmesiyle eş tutar.(1) İslam dini başkalarının düşüncesine ve inancına da saygı gösterilmesini emreder. Hiç kimsenin bir başkasını inanmaya zorlayamayacağını bildirir. Bu husus bir ayette şöyle belirtilir: "Dinde zorlama yoktur..."(2) Bir başka ayette ise şu ifade yer alır: "... Hak Rabb'inizdendir. Öyleyse dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin..."(3) haklarına saygı duymalıdır. İnsanların inancına, düşüncesine, örf ve âdetlerine, özel yaşamına, ekonomik ve sağlık hakkına saygılı olmalıdır. Böyle olduğu takdirde toplumda barış, dostluk ve kardeşlik hâkim olur. İnsanlar mutlu ve huzurlu bir yaşam sürerler.

4.5. Millî Seciye Kavramı ve Atatürk

Seciye sözlükte; huy, karakter, mizaç gibi anlamlara gelmektedir. Millî seciye ise Türk milletinin temel özelliklerini ifade eder. Vatanseverlik, kahramanlık, yiğitlik, dürüstlük, misafirperverlik, çalışkanlık, cesaret, yardımseverlik, merhametlilik, alçak gönüllülük, bağımsızlık ve hoşgörülü olmak Türk milletinin başlıca karakteristik özellikleridir.